

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

"Edinost je moč".

EDINOST

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdajah ob torekih, četrtekih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: na en mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece 3.— 4.50 za pol leta 6.— 9.— za vse leto 12.— 18.—

Narodno je plačevati naprej za narobe brez priložne urečnice se sprava se ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. izven Trsta po 4 nč.

Oglas se računa po tarifi v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Narodno, reklamacije in oglase sprejema upravništvo ulica Molino piccolo št. 3. II. nadst. Narodno in oglašje se plačevati loco Trst. Odprte reklame sije so proste poštnine.

V očigled splošnemu štrajku v Trstu.

V dnevih štrajkov smo. Obseže štrajka v Trstu objemlje danes malo ne vse stroke dela. Nekateri so že začeli štrajkati, drugi zbornjejo in se pripravljajo na štrajk, tretji so že predložili delodajalcem svoje spomenice in čakajo na odgovor. Tako vre na vseh koncih in krajih.

Preresni politiki smo, da bi hoteli bagatelizovati to gibanje. Ne, to gibanje nam imponuje. Saj je to imponanten dokaz, kako slep je oni, ki meni, da bode mogel zapirati pot velikim idejam. In socialnemu gibanju sedanje dobe je motör, je gonilna moč — velika ideja: ideja preosnutja družbe človeške, vzravnjanja nasprotstva med delom in kapitalom, odprava krivic, ki so vzrastle iz dosedanjega razmerja med sloji družbe človeške, in na katerih trpi v prvi vrsti velika delavska masa. Delavec se je jel zavedati, da je tudi on ne le mnogoštevilen in močan člen človeštva, ampak tudi — koristen in neizogiben. Delavec je imenitno kolo v mehanizmu družbe človeške; ako vzamete to kolo iz mehanizma, stroj mora takoj zaustaviti svoje delo. Ako pa je delavec tako važno kolo v mehanizmu izdelovanja in pridobivanja, ali mu je zameriti potem, da zahteva takega plačila za svoje delo, ki bode primerno njegovemu delu in njegovim zaslugam za občno blaginjo? Ali mu je zameriti, da zahteva v sedanji dobi splošnega napredovanja, da se i njemu zagotovi ekzistenca na taki podlagi: da bode mogel zadoščati telesnim potrebam sebi in svojcem, da bode mogel ustrezati potrebam svojega duha in da bode poleg vsega dolžnega spoštovanja do vsake potrebne avtoritete užival oni del samostojnosti in dostojanstva, kakor ga sme zahtevati vsakdo, ki je ustvarjen po božji podobi?!

Tako sodimo mi o socialnem gibanju sedanje dobe v delavskih krogih: smatramo je opravičenim. To gibanje — kakor že rečeno — je oprto na veliko idejo. Ideje pa so nepremagljive.

PODLISTEK

7

Moretta.

Spisal I. Trošt.

Strahoma se je ozrl, kaj bi nagloma kupil, da bi skril zadrego. Toliko da ni — gospod s frakom in novem v cilindru, rokovicah in lak-cipelah — vprašal pol kilograma rožičev, pa so zaškripala priprta vrata bližnje sobe: Josip je videl dvoje žarnih oči in drobno ročico, ki ga je vabila v bližino.

Kar planil je na vrata in jih zaloputnil, da se niso utegnile niti zapreti, marveč so ostale kakor prej.

Tako priprte sem dobil tudi jaz, ki sem hotel opozoriti Josipa, da bode kmalu obed: tovariši in ravnatelj že čakajo. Nekoliko prej sem se poslovil pri nekdanji gospodnji, kjer sem izvedel nekaj, stopivši v prodajalnico pa — vse!

Morettina mati me je prišla za roko in z rajskim nasmehom pokazala skozi priprta vrata šepetaje: „Ni marala biti ščava, kakor njena mati, pa sedaj —“

Pogledal sem —

„Corpo di bacco!“ je govoril Morettin oče, „to je ljubezen, to! Corpo di bacco! Ho, ho!“

Josip in Moretta sta stala objeta kakor Eros in Psyche, gledala se in poljubovala, zopet gledala in zopet poljubovala.

Nemški liberalci pa so menili pač svojedobno, da socialno vprašanje seza le do Bodenbacha pri Dunaju in so si domišljali, da zatro to idejo. Dogodki naših dni pričajo, kako temeljito so se varali. Socialno gibanje seza danes že do Adrije. Mi se ne plašimo tega gibanja kakor takega Saj je v tem gibanju izraženo načelo človeške pravice, ono veliko načelo: da na svetu so potrebni vsi stanoví, da niti ne bi mogli živeti eden brez drugega. Ako pa smo vsi potrebni, morajo pa tudi biti vsem dani pogoji za človeka dostojno življenje. V kolikor ima socialno gibanje ta cilj pred očmi, mi simpatizujemo z istim iz polnega srca. Nam se vidijo neizmerno majhni in smešni oni, ki v vsakem štrajkovcu vidijo nevarnega prekucuha. Pač pa so v resnici najbolj nevarni ravno taki ljudje s takim ozkim obzorjem in tesnosrčnim stališčem, ker ustvarjajo nevarnost, da slednjič pride res do nasilja tam, kjer bi se nasprotstva lahko poravnala mirnim potom ob primerni resni volji in pravi razsodnosti.

Mi se torej ne plašimo socialnega gibanja samega na sebi. Ali bojimo se nečesa drugega. Bojimo se, da se ta velika ideja oddalji od same sebe in da tako nehabiti — ideja pravice. Ta nevarnost je menda postala akutna, ker se na čelo temu gibanju usiljujejo ljudje, ki iščejo pri vsem tem le sebe in svoje koristi.

Včeraj smo videli, kako so delavci in — delavke ostavili delo na vseh koncih krajih v izraz simpatije za zaprtega „sodruga“ Camberja. Tu imamo tipičen slučaj, kako kratkovidni so delavci v izbiranju svojih voditeljev. Mi se nimalo nočemo dotikati časti tega „sodruga“ kakor človeka, ali to naše prepričanje je neomajljivo, da Camberja ni privedlo prepričanje v socialistiški tabor. V tem možu si mi niti misliti ne moremo političnega prepričanja. Mož je bil že Velehrvat, potem Veleitalijan, potem „austriacante“ —

„Vidi se in sliši, kako se imata rada, corpo di bacco, cok, cok! Ho, ho! To je ljubezen to, ho, ho!“

„On je pameten, ona je že preživela tista neumna leta; naj se ljubita,“ je govorila polglasno mati.

Ljubovanje ni nehalo.

„Gospod, danes nas počastite s tem, da izvolite večerjati pri nas; ona dva tam-le morata biti že sita, ho, ho!“

Nisem se mogel obraniti, le nehvaležno nalogo sem še izvršil prej ter opozoril ljubimca, da je sicer ljubezen potrebna, a jed in pijača tudi.

Skupnega obeda na čast upokojenemu ravnatelju se Josip vendar ni utegnil udeležiti. Tovariši so me dražili, da sta se Kastor in Poluks zopet sprla, kar sem pa slovesno zanikal in pošepnil jednemu tovarišu, kaj se je zgodilo. V nekoliko minutah je prišla stvar ravnatelju na ušesa.

„Davi sem vam storil krivico!“ je rekel stopivši k meni s polno kupico in trčil.

„Nič ne de, gospod ravnatelj; sedaj se mi marsikaj vračnje po pravici.“

Zvečer sem imel polna ušesa najkrepkejših živio, nazdar, slava in izbornoklicev; celó ravnatelj je klical z nami „živio“ in mestna sodrga je mirovala, a meni je bilo težko, da sem moral k Josipu in Moretti.

kakor nazivljajo progressisti vse avstrijsko misleče Neslovane — in sedaj je zašel — med socialiste. Ne bi pa hoteli trditi, da je s tem zaključeno politiško izseljevanje njegovo.

In socialistiška stranka nima samo enega Camberja. A, kjer ni prepričanja, tam tudi odkritosti in doslednosti ne smemo iskati. Nočemo navajati vzgledov iz bližnje in daljnje minulosti, ker bi nas to zavelo predaleč.

Pred nami na mizi leži velik rudeč lepak s napisom „Avanti“. Ta lepak je bil prilepljen večeraj po vseh voglih tržiških. Manifest je to vodij socialne demokracije do delavcev. Mnogokatera lepa — fraza je v tem manifestu; tu je proglašeno bratovstvo med okolčani in meščani, med Italijani in Slovani: živ dokaz je ta proglaš, kolikanska razlika je med besedami voditeljev socialne demokracije o gotovih, kritičnih prilikah — ko ti gospodje ne morejo pogrešati slovenskih delavcev — pa med njih vsakdanjimi dejanji.

V tem proglasu je tudi rečeno, da vsa društva, v katerih ne veje duh človekoljublja brez razlike narodnosti, so poslopja, zidana na pesek. Pravo krščanstvo da ne razlikuje med verami in plemeni, ampak objema vseh z ljubeznijo do bližnjega.

Kako lepo povedano je vse to. In kako je v resnici, kako je sleherni dan? Par dni še le je od tega, ko je voditelj istih socialistov proslavljal italijansko idejo in se je povzpел do take — trdosrčnosti in tiranstva, da je naravnost tajil pravico do ekzistence vsem Neitalijanom v Trstu! Ali pustimo narodno vprašanje na strani, ker o tem ne čujejo radi izvestni „socialisti“. Zabeležimo pa tu še enkrat izrek, ki ga je storil isti „sodrug“ ob isti priliki na rahlo prigovarjanje nekega Slovenca — izrek, ki je strogo le socialne nravi, izrek: da je o vprašanju pravice do ekzistence v Trstu gledati na inteligenco in gospode! Ta izrek je tako gorostasen in je v tako dijametralnem nasprotstvu z vsebino gori

Pozneje sem bil še samo jedenkrat v laškem gnezdu na svatbi. Ugajal mi je nevestin oče, ki je srečen blagoslovil zvezo in mi rekel: „To bi moralo biti že pred šestimi leti pri nas, pa moja hči je hotela ostati Italijanka, kar ni bilo mogoče, ker je njena trma ni hotela pustiti; sedaj upam, da je ona pustila trmo in dobila moža — Slovenca. Bog ga živi!“

Nam je ugajal pravičen Italijan; le Josipu sem opomnil, ke sva bila sama: „Meni se zdi, da je tvojo izvoljenko samo za sedaj pustila trma, pozneje bodeš ti Ricco, kdo drugi pa namestovalec, ha, ha!“

„Brrr... pojdi no! Moja Lina —

— je trmasta, verjemi!“

„Hočem ti dokazati nasprotno.“

„Kdaj?“

„Bodeš že videl.“

Leto pozneje je umrl ravnatelj R., jaz sem bil pa kmalu potem pri Josipu čislán kum. Mlada mati Lina je govorila slovenski in srečni Josip jej je stregel kakor je mogel.

„Nima, veš, nič več trme“, mi je pritrdil; ko smo pa izbirali sinku ime, je zahtevala ona da se zovi Karol, on pa, naj bo Josip; obveljala je pa njena...

Ostala je prejšnja Moretta. (Zvršetek.)

omenjenega večerajšnjega proglasa, da smo prisiljeni dvomiti na socialistiškem prepričanju tega moža. Večeraj: vsi smo bratje — pred par dnevi pa: ta smo gospodarji mi Lah, ker smo — gospodje! Tako je govoril ta veliki socialist pred Ellbogom in Adlerjem in — Camberjem! Taki so povsodi in vsikdar. Iz vsega arca sovražijo baje buržoazije, a ko opravičujejo svojo mržnjo do Slovencev, postavljajo se na stališče — buržoazije. Neprenehoma oznanjujejo svojo mednarodnost, Slovence nasproti pa povdarjajo neizprosno svojo narodnost prav po navadi gospodovalnih narodov.

Tako diskreditujejo ti ljudje veliko idejo socialnega gibanja, ker mi si ne moremo misliti velike pravične ideje, ki bi bila nasprotna drugi veliki pravični ideji. In narodna ideja je pravična, je sorodna socialni ideji. Jednak, vsporeden jima je cilj: jedna znači enakopravnost med pesamičniki in stanovi, druga pa med velikimi skupinami, narodi. Mi ne razumemo torej, zakaj bi se morali križati ti ideji? Pa saj tudi ti socialisti ne mislijo v obče tako o narodni ideji; oni proganjajo to idejo le tedaj, ako se pojavlja med Slovenci.

Le od slovenskega delavca zahtevajo, naj položi svojo narodnost na oltar socializma in laške — gospode!

V tej dvoumni igri, v tej zavratnosti socialističkih voditeljev nasproti naši narodnosti je vzrok, da si stojimo sovražno nasproti, nikakor pa ne v socialnem gibanju samem. To smo dokazali gori. Socialisti kličejo sedaj tudi slovenske okoličane na pomoč. Pozivljajo jih naj se izneverijo svoji zastavi, kateremu koraku prvi nasledek bi bil ta, da se — poitalijančijo!

Toda gospodje naj se ne varajo. Ne iz nasprotstva do socialne ideje, ampak iz prepričanja, da je človek lahko pošten boritelj za pravično in potreben socialno preosnovo, a sajedno vendar zvest sin svojega Boga in svojega naroda — le v tem prepričanju hočemo i mi mobilizovati vse svoje moči proti onim, ki nam zanikujejo pravico do obstanka. Bodi torej borba! A ni bila, potreba, da je prišlo tako. Lahko bi bilo drugače, ako bi bilo v voditeljih socialističkega gibanja nekoliko pametnega spoznanja in pravičnosti.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 8 avgusta 1897.

Še o sestanku hrvatskih in slovenskih poslancev. V dvojnem pogledu je bil zaenkrat ta sestanek: dokumentiral je popolno soglasje med hrvatskimi in slovenskimi poslanci in prinesel nam je pojavov solidarnosti med avstrijskimi Slovani sploh. Kratka in jedrnata izjava poslancev je v popolnem soglasju z izvajanjem drž. posl. Spindiča na občnem zboru „Edinosti“. Kakor Spindič, tako verujejo vsi poslanci v sedanjo parlamentarno veščino. Veliko pesimistiški pa sodijo poslanci o — vladi. Nočemo reči, da so jej ravno vrgli poleno pod noge; narobe: izrekli so se proti vsaki spremembi v zmislu obstrukcijskih strank. Toda povedali so zajedno vladi, kaj ima storiti, ako noče, da pride do definitivnega razdora med njo in nami. Vsakega rodoljuba mora veseliti, da se je sestanek lepo postavil na stališče ukupnosti naroda slovenskega, da zahteva pomoči najprvo tam, kjer je treba najujnejše. To je bilo prav, da so se gospodje spomnili v svojem komunikeju Štajarcev, Korešcev in Primorcev: prav je bilo, da so posebno povdarili zahtevo po spremembi zistema na Primorskem. In še posebno prav je bilo, da so izjavili, da ne bi mogli podpirati nobene vlade, ki ne bi hotela zadostiti tem zahtevam.

V kolikor moremo soditi po izjavah vseh slovenskih listov, moremo reči tudi, da je sestanek ugodil splošni želji se svojim ukrepom glede vseslovenskega shoda in želimo se „Slovenec“ vred, da bi bil ta shod „sijajna manifestacija slovensko-hrvatske solidarnosti glede skupnih namenov in sredstev, s katerimi si hočemo priboriti boljše bodočnost v vsakem pogledu“.

Komuniké združenih poslancev bodi v direktivo vseslovenskemu shodu. To bo gotovo uplivalo blažilno tudi na naše domače razmere. Spoznavanje nevarnosti položaja ob periferiji domovine mora vplivati na rojake v osrednji pokrajini, da bodo pristopnejši — zločnemu delu za rešitev onih, ki se pogubljajo.

Ako na vseslovenskem shodu pride do impozantne manifestacije po direktivih komunikéja poslancev, potem mora priti do jasnega tudi s kabineto grofa Badenija. Grof Baden mora priti na jasno — da govorimo se „Slov. Narodom“ —, da Slovani reklamujemo svoje pravice in smo pripravljani iti za-nje v boj! Poslanci so mu že povedali to, sedaj naj mu povedo to še narodi. In potem bode na njegovi ekscelenci, da si izbere: ali podporo od strani avstrijskih Slovanov, ali pa — boj žnjimi!

Še nekaj nas je razveselilo na sestanku poslancev. To namreč, da so pozvali tja gori tudi zastopnika tržaških Slovencev. Gosp. Nabergoja je sicer porušila kruta sila na volišču, ali mi nismo nehali in ne nehamo nikdar smatrati le njega svojim vrhnim voditeljem in zastopnikom. On ima polnomoč tržaških in okoličanskih Slovencev, pridobljeno si po trudu treh desetletij in zato bodi tudi v bodoče tako, da mu ostane ohranjeno mesto med zastopniki naroda slovenskega.

Celjsko vprašanje „Mattinu“ brzojavljajo z Dunaja, da se je ministerskemu predsedniku grofu Badeniju in naučnemu mistru baronu Gautschu večeraj predstavila deputacija slovenskih poslancev. Deputacija je izročila omenjenima ministroma spomenico o celjskem vprašanju. Ministra da sta dala pomirljivih zagotovil glede usode slovenskih razredov. Slovenski gimnazijski razredi da bodo organizovani po vzgledu nižega gimnazija v Tridentu. — Nam seveda ni znano kakova je ta organizacija.

Angleška brutalnost. Kakor povsodi, utrjajo si tudi na Kaplandu Angleži svoje gospodstvo z ognjem in mečem. Po nekem londonskem poročilu iz Kapstata je bil ustreljen jeden vodja ustašev z imenom Mažngombi, ker je poskušal sé svojo četo prodreti sovražno vojsko. 700 ustašev je bilo ujetih. Zares lep čin kulture!

Različne vesti.

Štrajk. Večeraj je bilo velikih demonstracij. Poleg onih, ki so nastopili štrajk, so večeraj ostavili še drugi delo, v znak simpatije do zaprtega sodruga Camberja. Zlasti so pred 11. uro predpoludne ostavili delo delavci iz arzenala Lloydovega in tehničnega zavoda. Tem so se pridružili še delavci iz drugih delavnic, tako, da je bilo na šetališču pri sv. Andreju zbranih do 2000 delavcev. Delavci iz mestne plinarne so ušli čez zid, ker je ravnateljstvo dalo zapreti vrata. Vsa ta masa je prišla k sv. Jakobu proti 1. uri pop. S prvega ni bilo nikakega nereda; še le pozneje — na ulici Molina a vento — je prišlo do spopadov med demonstranti in policijo, ker se masa ni hotela raziti in je metala kamenje na redarje. Zaprli so več delavcev. Valed teh dogodkov se oblasti zahtevale vojakov. Jedna stotnja domobrancev je hitela na trg Barriera. Istotako so vojaki zaseli ulice ob velikem trgu. — Ob 2. uri popoldne je prišlo s parnikom 200 delavcev iz zavoda pri sv. Roku. Pričakovala jih je velika množica. Hoteli so na veliki trg, toda niso mogli, ker so jim zastavili pot redarji in vojaki. Množica je odšla k sv. Ivanu. Danes je prišel sem iz Postojine bataljon vojakov polka 87. Tudi namestnik Rinaldini in policijski ravnatelj Bussich sta se vrnila z dopusta radi teh dohodkov.

Štrajkujoči pekje so sklenili zahtevati od gospodarjev povrnitev vse škode, ki jo bodo trpeli vsled štrajka. Pomočniki iz Milj in Kopra so se izjavili solidarne z sodrugi v Trstu.

„Due nazionalità“. Pišejo nam: Na lepaku, okoli katerega se zbirajo trume tržaških delavcev, na tistem rudečem lepaku stoji tiskano črno na rudečem, da se tiče pravo tržaškega delavstva dveh narodnosti. V tem priznavanju dveh narodnosti — namreč slovenske in italijanske — je videti dejstvo, ki se ne da utajiti, namreč dejstvo, da je slovenska narodnost v Trstu ona masa, s katero morajo računati v Trstu ob vsaki priliki in tako tudi zdaj. Vodje socialistiškega gibanja apelirajo tudi na delavce naše narodnosti, ker vedo, da je tržaško delavstvo po velikem delu slovenske narodnosti. Toda zdaj se vpraša: kako? Vodje se postavljajo naravnost na italijansko stališče, na stališče krivičnosti. Vodje delavcev govore o krivici, ki se godi delavskemu stanu, a delajo sami krivico, — z drugimi besedami: oni grede roko v roki z onimi ljudmi, proti katerim se na

videz podajajo v boj, — proti kapitalizmu. (Ako bi vodje delavcev bili pravični, kakor baharijo, pustili bi našemu delavcu njegovo narodnost in ga ne silili na odpadništvo od svojega naroda, kakor to delajo zatiralci naše narodnosti velikega kalibra. Naj nam odgovore Gerin (pardon: Jerina!) in drugovi kaj na to! Naj se opravičijo s konkretnimi dokazi, drugače bi morali misliti, da so somišljeniki hipernacionalizma italijanskega.)

Mi se sklicujemo na izrek Gerinov od nedavno, da je treba ozir jemati na bogate sloje prebivalstva, ker Slovenec je le delavec. Tako govori zastopnik delavcev! On se v presojanju narodnega vprašanja ozira na bogate sloje, zastopa pa delavce proti bogatašem. Ali ni to izborno? Ali naj naši slovenski delavci, hoteli ohraniti si svojo narodnost, še nadalje poslušajo take kolvodje? Mi smo menenja, da ne in da se čim prej odtrgajo od njih, ako hočejo svojo korist. Naši delavci naj bodo uverjeni, da služijo le za stafažo gosp. Gerinu in da jih ti gospodje smatrajo le za tujke enov, ki naj v bodoče med delavskim stanom gnoji — italijansko njivo

Kaj pa bi bila Gerinova in Camberjeva reč brez slovenskih delavcev v Trstu? Nič! Torej jima rabijo samo kakor dobro orodje v svrhu poitalijančevanja in drugega nič. Mi ne moremo verjeti nikakor, da bi čakalo našega delavca kaj dobrega v tej družbi. Kakor samezavedna delavska masa slovenska so faktor, kakor pridevek italijanske mase bodo ničla. Kaj bi bilo, ako bi n. pr. zdaj slovenski delavci se izločili iz njihovih vrst in bi prišli — za delo? Ničesar bi ne mogli storiti italijanaši, ker so v manjšini. To se sicer ne zgodi, ker ima slovenski delavec kakor tak ravno iste gmotne težnje, ali v tem slučaju bi se pokazalo, kaj bi bilo delavsko vprašanje v Trstu brez slovenskih delavcev in ako bi slovenski delavci hoteli izpoznovati svoje politične nasprotnike in bi si ustanovili svoje vrste.

Na rudečem samoitalijanskem lepaku sicer vidimo med vodji večino slovenskih imen. To kaže, da je večina odbora po rojstvu — še tudi ne po mišljenju — vzeta iz večine tržaškega delavstva in to je slovensko. In ravno to dejstvo daje našim delavcem mnogo misliti, ako misliti — hočejo.

Pošten odgovor. Povodom sedanjega štrajka je doposlala zveza pekovskih pomočnikov v Trstu svoj memorandum tudi gosp. Antonu Kovaču v Nabrežini. Le ta pa je vrnil pekovski zvezi izključljivo v laškem jeziku sestavljeno spomenico z nastopnim odgovorom:

„Slavno predsedništvo
„Zveze delalcev-pekov in sladčičarjev“
v Trstu.

Prejel sem Vaš cenj. memorandum, ne vem od katerega dneva, (ker ni imel datuma) ter Vas uljudno prosim, že ker ste v večem številu Slovenci peki v Trstu, da bi vsaj toliko tudi nam privoščili kolikor Lahom. Zakaj ne bi pisali po slovenski? Vi gospod „Skok“, dobro, da niste poitalijančili tudi svojega imena v „Salto“. Jaz ne nasprotujem prav nič Vašim željam, in mi smo zadovoljni se podvreči, kakor odredi večina gospodarjev v Trstu. A ko dela veliko in dobiva za to malo plačo, je krivo; vsakdo je vreden svojega plačila.

Jaz sem že večkrat rekel svojemu peku, naj dela čez dan, a on mi je rekel, da po dnevu je preveč vročina — Vi pa ravno zahtevate to! Ali mi se hočemo držati tega, kakor odločijo v Trstu.

Prosim Vas, ne imejte svojih gospodarjev za „Ščiave“, saj nas imajo zadosti gospoda na magistratu; oni nočejo čuti naše besede, ali priti hoče tudi čas, ko bodo morali se učiti Slovencev glas. — Vi pravite, da se ne brigate za narodnost, Vi da skrbite samo za delo. — A to ni prava pot. Nemci in Lah se brigajo za oboje; in če bi enkrat nanoslo tako, da bi prišel parlament v socialistiške roke, boče gotovo narveč Nemcev in Lahov v njem. Takrat porečete še le: zakaj nismo gledali na naš narod?! Vam bodo ukazovali oni, kakor zdaj; če boste zahtevali slovenske šole — njih bo več — in gotovo Vam odbijejo prošnjo kakor zdaj. — Torej, ne sramujte se slovenskega jezika! Isti je velik in pride dan, ko ga bodo morali spoštovati drugi narodi! Zdaj je čas ustajenja — a Vi se uklanjaste njim!

Bodite zdravi in imejte zmeraj Boga in narod v srcih!

S spoštovanjem

A. Kovač L. r.

Na ta poštenu odgovor poštenega in pametnega moža, se je izgovarjala „zveza“ v posebnem pismu, da „globoko obžalujejo“, ker ne morejo ustreči „zakoniti in opravičeni želji“ njegovi. In sicer zato ne: ker bi prevajanje mnogo stalo in ker nimajo odbornikov zmožnih slovenščine. Sicer pa da bi radi ustrezali vsem jezikom, ker so — mejnarodni. Slednjič so gosp. Kovaču sporočili slovenski pozdrav na podlagi — mejnarodne socijalne demokracije.

Ker že govorimo danes na uvednem mestu o „mejnarnodnih“ socijalistih tržaških, odgovarjamo tam tudi na gori navedena — izgovaranja zveze pekovskih pomočnikov.

Odbor pol. društva „Edinost“ je imenoval nastopne poverjenike za tržaško okolico: Za Škedenj J. Šuman, za Sv. Ivan St. Godina, za sv. M. M. Spodnjo Anton Miklavc, za Lonjer J. M. Čok, za Rojan Josip Katalan, za Barkovlje J. Martelanc, za Prosek Alojzij Goriup, za Opčine Ferdinand Ferluga, za sv. Križ Ivan Tence (Flika), za Kontovelj Jakob Štoka, za Bazovico Presel, za Padrič in Gropado J. Grgič, za Sežano Ivan Renčelj (Malalan).

Cesarjev dar. Naš cesar je daroval iz svoje zasebne blagajne 30.000 gl. po povodnji prizadetim prebivalcem na Češkem. 1000 gl. pa je daroval cesar prebivalcem v Istri. Državna uprava je odredila vse potrebno za eventuelno državno pomoč ponesrečencem v prizadetih pokrajinah.

Patrijotizem, ki ni več lep. Ne moremo si kaj, da bi še jedenkrat ne spomnili na zadnjo sejo v mestnem zboru tržaškem, oziroma na ukrep mestnega sveta glede uslužbovanja pri električnem tramwayu.

Iz tega ukrepa je naravnost razvidno, da so ti gospodje v svojem „patrijotizmu“ slepi in gluhi za vse, kar ni italijansko; razvidno je pa tudi, da oni hočejo preskrbeti lačno ljudstvo iz kraljestva, kjer že nima kaj jesti in ker vlada v Italiji skrajna beda vsled izsesevalnih odnosjev.

To je zares lep patrijotizem, ki pa ni lep, ker se zanjim naravnost gmotno in narodno oškoduje avstrijsko prebivalstvo. Kaj moremo mi Avstrijci za to, da vlada beda v Italiji? Smo-li zakrivil mi tisto bedo? In radi tega naj trpi sedaj naš državljani, ker ljudje v Italiji nimajo kaj jesti? Nakana mestnega ukrepa je naravnost ta, izvidi se s frazami iz zagate, v katero jih zavaja njih nenaravni patrijotizem. Zatorej je bilo tudi veselo gledati Veneziana, kako se je zvijal v zadregi, v katero sta ga spravila svetovalec Goriup in Dolenz in to za to, ker si ni upal naravnost reči, da mestni svet tržaški s podjetjem električnega tramwaya nameruje le ustanoviti novi vir zaslužka lačnim italijanskim podanikom in da se z ozirom na to že a priori ne more in neče ozirati na „site“ avstrijske podanike.

No, na narodnostni moment nalašč nočemo misliti danes, dasi bi imeli v to več ko dovolj vzroka, to pa za to, ker nas zabava zadrega Veneziana in drugov, ki so tako slabe prikrivali svojo pravo namero z električnem tramwayem. Ali pa ni to več ko zabavno, ako Venezian tako „med prsti“ malce dvomi, da bi se dobilo za službo električnega tramwaya dovolj italijanski govorečih tržaških občanov, to je, Tržačanov s pravim tržaško-avstrijskim rojstnim listom in ne — falzifikovanim?

In galerija? No reči moramo, oni revčki v Italiji morajo zares biti hvaležni za očetovsko skrb svojih zaščitnikov na tržaškem magistratu in se še tudi lahko malo posmejejo v pest, češ: v tržaškem mestnem svetu predlaga svetovalec ta in ta, to in to, in galerija malo poropoe in mi dobimo kruha. To se mora pustiti šarmantnim „očetom“ na magistratu: ako ne za drugega, skrbe pač za blagor lačnih italijanskih podanikov.

Italijanski konvikti. Italijani čutijo, da jim narodnost ni še dovolj zajamčena o posvetnih zakonih, iščejo torej zavetja iste tudi v cerkvenih. Poleg konvikta za Trst in Koper namernjeje ustanoviti konvikt tudi v Zadru. V tem konviktu bi se preživljali vsi oni učenci, kateri se posvetijo italijanskemu gimnaziju. To dokazuje, pravi „Jedinstvo“, da je bil hrvaški gimnazij potreben v

Zadru, kjer hočejo nasprotniki samo na umeten način vzdržati svoje italijanstvo. — Politika, nič ko politika jih je! Radi bi vedeli, je-li jim je dal sv. Oče dopust, v katerem smejo „posvetiti“ svoje moči samo politiki; in koliko časa misli trajati ta dopust italijanske duhovščine?

Hrvaški gimnazij se otvori že s 1. oktobrom. Orjaško rečico (bigo) baje namerujejo te dni okoličanke poslati italijanskemu mestnemu svetovalecu D'Angeliju v spomin na njegov fulminantni govor proti okoličanskemu kruhu.

Zopet potres! Danes popoldne ob 2 uri 50 minut čutili je bilo tukaj kake dve sekundi trajajoč precej krepk sunek, spremljan s podzemeljskim bobnenjem.

Pešpolka št. 87. je ostavil zadnji bataljon minole nedelje naše mesto. Celih 10 let je bil ta polk tu v garniziji.

S Proseka nam pišejo: Ker je vlada potrdila pravila naše „Kmetijske podružnice“, vršil se je prvi redni občni zbor ob ogromni udeležbi dne 25. julija t. l. na Kontovelju, pod predsedstvom vlega in za stvar jako unetega načelnika, g. Ivana Balanča. Zboru so prisustvovali tudi predsednik glavne kmetijske družbe in deželni poslanec, g. Ivan Goriup in dež. poslanca gg. Ivan vitez Nabergoj in Alojzij Goriup. Vlado je zastopal g. Kreiner, tukajšnji c. kr. policijski oficijal.

Iz tajnikovega in blagajnikovega poročila se posnemlje, koliko in kako je podružnica delovala v tej kratki dobi svojega obstanka, namreč od decembra meseca lanskega leta, do današnjega dne v prid in korist jako zanemarjenega kmetijstva po tržaški okolici.

Podružnica šteje že 80 udov, kar je jako veliko število za pričetek podružnice, ki je, skoro bi rekel, še v povojih.

Vsprejeli ste se nastopni resoluciji, nasvetovani po gg. Ivanu Goriupu in Iv. vit. Nabergoju: „Kmetijska in vrtuarska družba za Trst in okolico naj prosi slavno vlado, da blagovoli podeliti podporo v napravo jedne trtnice ameriških trt na Proseku ali na Kontovelju. Ista družba naj prosi slavno vlado, da blagovoli vplivati pri tržaški občini, da nastavlja le take osebe poljskimi čuvaji po tržaški okolici, v katere ima ljudstvo zaupanje in naj se te osebe vporabljajo izključljivo le za ta posel“.

V odber so bili izvoljeni z malo izjemo skoro vsi začasni odborniki in to imenovana gg.: Ivan Balanč, načelnik; Zdravko Cibic, njega namestnik; Janko Štrukelj, tajnik; Marino Lukša, blagajnik in Anton Starec, odbornik.

Osnutek in smer podružnici je izboren. Le tako naprej, vspeh je siguren. Društveniki pa, trdno se oklenite te velevažne naprave v močno falango, negujte sedaj še šibko drevo, da vzraste v veliko in močno drevo v vašo diko, korist in ponos ter v provspen narodnega blagostanja.

Ne straši se znoja, ne plaši se boja, Saj krepko dejanje krepuje moža.

Ples proseških novincev, objavljen po Vašem cenjenem listu, se je obnesel v vsakem obziru sijajno. Smelo trdim, da je ta običajni ples, prekosil izvestno vse dosedanje. Lepo okrašeno plesišče, kjer so letos prvokrat svobodno in ponosno plapolale slovenske trobojnice, uzorni red, izvrstna narodna godba, vse to je sličilo na pravo pravcato narodno veselico. Koj pri uhodu na plesišče videti je bilo krasen transparent v narodnih barvah z napisom: „Živela slovenska mladina!“ Mladeniči so nosili za klobukom kito cvetja v slovenskih bojah, na prsih pa trobojni trak, dekletom pa je visel ob bokih dolg trobojni trak! Tako je prav, ljubi mladeniči in dekleta. Slovenec naj povsod in vselej kuže svoj narodni znak in pokoljenje. Kaj pa naj rečem o godbi? Že oprava tej prvčaški godbi je tako krasno slikovita, da smo se divili. V ruščih srajcah oblečeni, podobnih onim naših „Sokolov“, svirali so ti krepki in ponosni slovenski godci izključljivo le naše narodne mile komade. Lahko rečem, da se ta godba glede preciznosti in mitobe v proizvajanju godbenih komadov lahko meri z marsikatero mestno godbo.

Severus.

Vabilo na veliko narodno slavnost, katera se bode vršila povodom otvoritve „Narodnega doma“ v Celji in blagoslovljenja zastave telovadnega društva „Celjski Sokol“ dne 7. in 8. avgusta 1897.

Vspored: I. Dne 7. avgusta: Ob 8. uri zvečer v gledališki dvorani „Narodnega doma“: a) Prolog. b) Gledališka predstava: „V. Diogenovemu sodu“. Uprizori „Dramatično društvo“ iz Ljubljane. c) Koncert. Pri koncertu svira slavna gradska vatrogasna glasba iz Zagreba in nastopijo razna pevka društva. Podrobni vsprejedi delili se bodo pri vstopu.

II. Dne 8. avgusta. Sprejem došlih društev na kolodvoru. Zajutrak v „Narodnem domu“. Ob 10. uri odkorakajo vsa društva iz „Narodnega doma“ na slavnostni prostor, kjer se bode služila ob polu 11. uri sv. maša pod milim nebom. Pri maši svira godba. Slavnostno blagoslovljenje zastave „Celjskega Sokola“. Zastavi kumuje velerodna gospa Mara pl. Berks-Čopova, so-proga grajščaka in slovenskega državnega poslanca vlr. g. Hugona viteza Berksa. Slavnostnega zabijanja žebljev udeležo se blagoslovitelj, kumica in zastopniki vseh društev. Po 12. uri popoldne odkritje spominske plošče in slovesna otvoritev „Narodnega doma“. Ob 1. uri popol. skupni obed v veliki dvorani „Narodnega doma“. Pri banketu svira godba. Cena za osebo 1 gold. — Velika ljudska veselica. Ob 3. uri pop. odhod iz „Narodnega doma“ na slavnostni prostor poleg grajščine Lanovž v občini celjske okolice. Vspored: 1. Proste vaje. Izvajajo vsa sokolska društva. 2. Vaje s kiji. Izvajata bratska „Ljubljanski“ in „Postojnski Sokol“. 3. Vaje z ročki. Izvaja „Celjski Sokol“. 4. Javna telovadba vseh sokolskih društev na drogu, bradlji in konju. 5. Nastop čeških sokolskih društev z različnimi vajami. 6. Nastop raznih pevskih društev. 7. Različne telovadske in atletske vaje. 8. Ljudske igre in svobodna zabava. Pri ljudski veselici svira godba. Vstopnina za osebo 10 nč. Sedeži 20 nč. Društva in deputacije so vstopnine prosti. Podrobni vsprejedi dobil se bode pri veselici. Ob 8. uri zvečer plesni venček v veliki dvorani „Narodnega doma“. Vstopnina za rodbino 1 gold. Za osebo 1 krono. Člani zunanjih društev z društvenimi znaki so vstopnine prosti. Toaleta prosta.

Slovenskim abiturijentom! Naš v avgustu nameravani izlet v zlato Prago bi se po menenju Čehov samih mogel le meseca septembra vršiti v obsegu, kakoršnega zaslužuje tako podjetje, ker mesec avgust je za izlet jako nepriklaten; v septembru je pa nam skoro nemogoče poleteti gori, ko se večina pripravlja za daljne nauke. Zategadelj naj ideja, ki smo jo zasnovali, še nekaj časa zori, da se naposled vendarle obistini slej ali prej. Z več stranij se je izražala želja, da se slovenski abiturijentje, ako ne bo izleta v Prago, sešli kje drugje. Vsi čutimo potrebo, da bi se poznali med seboj sedaj, ko smo izleteli v — svet. Tovariši! Pred vratmi je velika narodna slavnost v jedni naših najnevarnejših postojank. Dne 7. in 8. avgusta bo otvoritev „Narodnega doma“ v Celju. Tu se zbere cvet mož in rodoljubov iz vseh krajev naše domovine. Tu bi bilo mesto za nas, da se snidemo, v družbi najveljavnejših zastopnikov Slovanstva. Zatorej, tovariši, naša beseda bodi: Celje! Obračamo se uljudno v prvi vrsti do tovarišev-abiturijentov z vabilom, da pobité mnogobrojno v staroslavno Celje, dalje pa tudi do vseh tovarišev srednješolcev. Posebej pa prijazno vabimo gospode akademike, da se udeležo skupno z nami celjske slavnosti, da tako pokažemo solidarnost celokupnega slovenskega dijaštva. Celjski rodoljubi nam svetujejo, da dojdemo že 7. avg. Komur dopuščajo razmere, poleti naj torej že 7. avgusta v Celje. Ziralščo bo 7. in 8. avgusta čitalniška dvorana „Nar. doma“. Ako bi kdo slučajno želel kacega pojasniti, blagovoli naj se oglašiti pri Dragotinu Lončarju, abiturijentu v Lukovici, Kranjsko. Povabili smo tudi brate Hrvate. V Ljubljani, dne 31. julija 1897. — Centralni odbor slovenskih abiturijentov.

Akad. ferijalno društvo „Sava“ v Ljubljani priredi svoj X. redni občni zbor v soboto dne 14. avgusta 1897. Dnevni red: a.) poročilo odborovo; b.) poročilo preglednikov; c.) volitev odbora, dveh preglednikov in treh predsednikov častnega sode; d.) Določitev društvenega delovanja za bodoče leto; e. slučajnosti. Začetek ob 5. uri popoldne; lokal: kavarna „Narodni dom“. Gostje, posebno abiturijenti, dobro došli!

Odbor akad. fer. društva „Sava“ v Ljubljani naznanja vsem bratom Savanom, da žaluje društvo do incl. 14. avgusta t. l. po svojem pokojnem usta-

